

04.08.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**08 Ağustos 2022
Perşembe**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

08 Ağustos 2022 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 107)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Sinop İlinde Tesis Edilecek Hamsi Rüzgar Enerji Santralinin Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5916)

— Mersin İli, Tarsus İlçesi, Kurbanlı ve Eskişehir Mahalleleri Sınırları İçerisinde Bulunan Bazı Taşınmazların Mersin Tarsus Tarımsal Ürün İşleme İhtisas Organize Sanayi Bölgesi İlave Alanında Gerçekleştirilecek Yatırım Faaliyetlerine İvedilikle Başlanabilmesi Amacıyla Mersin Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5917)

— 2021 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2022 Yılında Uygulanacak Gübre ve Sertifikalı Tohum Kullanım Desteklerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 5918)

— Ekli I Sayılı Listede Belirtilen Fakültelerin Kurulması ile Ekli II Sayılı Listede Belirtilen Yüksekokul ve Fakültelerin Kapatılması ile Ardahan Üniversitesi Rektörlüğüne Bağlı Ardahan İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesinin Adının İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Olarak Değiştirilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5919)

— Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile İlgili Kararlar (Karar Sayısı: 5920, 5921, 5922, 5923, 5924, 5925)

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2022/345, 346, 347, 348)

YÖNETMELİKLER

— Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 5926)

— İletişim Başkanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik

— Uzlaşma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

- Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (aa) Bendi Kapsamında İthalat Yoluyla Yapacağı Tarımsal Ürün Alımları ile Buna İlişkin Hizmet Alımları İhalelerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (g) Bendi Kapsamında Yapacağı Mal ve Hizmet Alımı İhalelerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2021/43)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022/17)
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2022/22)
- Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanlığı Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: TMKTDGM-01)'in Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 21/4/2022 Tarihli ve E: 2021/19, K: 2022/46 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 1/6/2022 Tarihli ve E: 2021/128, K: 2022/68 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 30/6/2022 Tarihli ve E: 2021/127, K: 2022/85 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 30/3/2022 Tarihli ve 2020/3058 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/4/2022 Tarihli ve 2017/22695 Başvuru Numaralı Kararı

Gıda Komitesi yem fiyatları için tedbir almaya hazırlanıyor

Gıda fiyatlarının seyrine yönelik gelişmelerin ele alındığı Gıda Komitesi toplantısında yem fiyatları da gündeme geldi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi Toplantısına ilişkin açıklama yapıldı.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, toplantıda alınan kararlara ilişkin sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, kış aylarında sebze ve fiyatlarında yaşanabilecek olumsuzlukları en az düzeye indirmeye yönelik önlemlere ilişkin yol haritasının belirlendiğini belirtti.

Yapılan açıklamaya göre, küresel gıda fiyatlarının güncel durumu ve Türkiye'nin 2022 yılı hasat sezonundaki gelişmeler doğrultusunda gıda fiyatlarının seyrinin değerlendirildiği toplantıda yem fiyatlarındaki artış da masaya yatırıldı.

Gıda Komitesi'nden yapılan açıklamada, "Yem fiyatlarındaki gelişmelerin üreticilerimize ve dolayısıyla vatandaşlarımıza getirebileceği olumsuz etkileri asgari düzeyde tutmak için alınabilecek olası tedbirler tartışılmış ve yol haritası oluşturulmuştur" denildi.

Açıklamada, "Kış aylarında sebze fiyatlarında yaşanabilecek olumsuzlukları en az düzeye indirmeye yönelik tedbirler tartışılmış ve sera yatırımlarının hızlandırılması

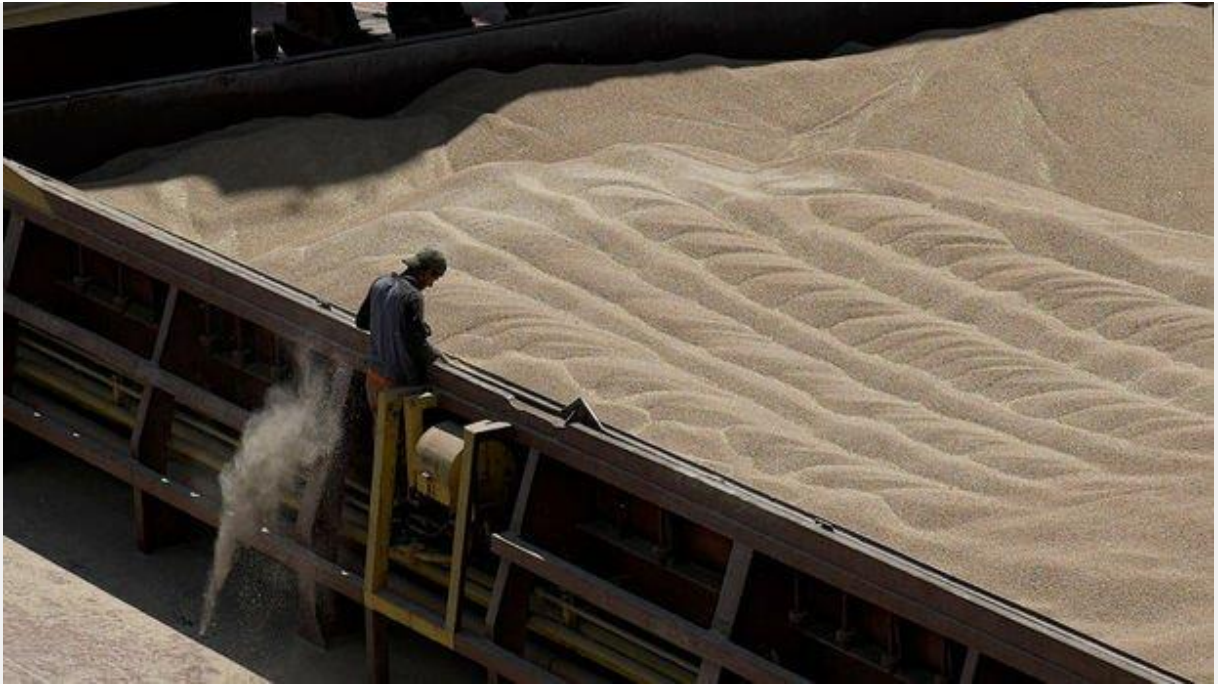
04.08.2022

ilişkin kurumlarla işbirliği içinde çalışmalar yapılması hususu kararlaştırılmıştır" ifadelerine yer verildi.

Toplantı sonrası yapılan açıklamada ayrıca hallere giriş ve çıkışın ilgili bakanlıklarca yakından izlenmesine, bu sistemten alınacak bilgiler dahilinde hızlı bir şekilde tüketici mağduriyetini önleyecek çözüm ve önlemlerin uygulanmasına ve bu konuda kurumlar arası işbirliğinin yüksek seviyede sürdürülmesine karar verildiği belirtildi.

Ukrayna'dan tahıl ihracatını temkinli artırma planı

Ukrayna'dan ilk tahıl gemisinin Pazartesi günü yola çıkmasının ardından Altyapı Bakanı Oleksandr Kubrakov önümüzdeki iki hafta boyunca deneme süreci kapsamında 3 gemiyi aşmayacak şekilde sevkiyat yapılacağını ve her şeyin yolunda gitmesi halinde 4-6 hafta için bu rakamın aylık 3 milyon tona kadar çıkabileceğini belirtti.

Rus işgali sonrasında Ukrayna'dan ilk tahıl gemisinin sorunsuz yola çıkması piyasaları milyonlarca ekinin piyasaya sürülmesi ve gıda fiyatlarında gevşeme yaşanabileceğine dair umutlandırırken işgal **altındaki** ülke tahıl ihracatını temkinli bir şekilde artırma planlarını ortaya koydu.

Altyapı Bakanı Oleksandr Kubrakov'un Bloomberg'e verdiği söyleşide ilk iki haftanın deneme süreci olarak kabul edileceğini ve Rusya, Türkiye ve Birleşmiş Milletler ile yapılan güvenlik koridoru anlaşması kapsamında günlük olarak üç gemiden fazla sevkiyat olmayacağını belirtti.

Bu sürecin başarılı olması halinde ise 4 ila 6 hafta içinde ihracat miktarı ayda 3 milyon tona kadar çıkarılabilecek.

Dünyanın en önemli tahıl ve yağlı tohum ihracatçılarından olan Ukrayna'nın Rusya tarafından işgali küresel tarım piyasalarını sarsmış, fiyatların yükselmesine ve önde gelen ülkelerin alternatif tedarik seçenekleri aramasına neden olmuştu.

Savaş öncesi seviyelere ulaşmak kolay olmayacak

İlk sevkiyatın başarılı olması cesaret verici olarak kabul edilse de ihracatın savaş öncesi seviyelere ulaşması için aşılması gereken çok fazla engel olduğu değerlendiriliyor.

Anlaşmanın imzalanmasının ardından ilk geminin yola çıkması bir hafta sürerken yatırımcılar ve lojistik uzmanları sürecin nasıl ilerleyeceği konusunda çok fazla belirsizlik olduğunu belirtiyorlar.

Anlaşmanın dahil edildiği üç limandan 2020-21 yılları arasında yapılan ihracat Ukrayna'nın toplam tahıl ihracatının yarısına karşılık geliyordu.

Ukrayna Başkanı Volodimir Zelenskiy Pazartesi günü yaptığı açıklamada sürecin nasıl ilerleyeceğine dair bir sonuca varmak için çok erken olduğunu fakat gerçekleştirilen ilk sevkiyatın "Yaşanan gıda krizini çözmek için bir şans olduğuna dair ilk pozitif sinyal" olarak görülebileceğini söyledi.

Depo yetersizliği önümüzdeki yıl ekimini olumsuz etkileyebilir

Gıda güvenliğini sağlamak ve açlığı önlemek için sevkiyatların hızının önemli olduğu tüm taraflarca kabul edilse de Ukraynalı çiftçiler depo alanlarının ekinleri saklamak için yetersiz kalmaya başladığını ve bu durumun önümüzdeki yıl ne kadar tahıl ekileceğini olumsuz şekilde etkileyebileceği uyarısında bulundular.

Çok sayıda gemi Karadeniz limanlarında mahsur kalmış halde dururken her şeyin yolunda gitmesi halinde kafileler halinde yola çıkması bekleniyor. Ancak operasyonun daha büyük ölçekte yürütülebilmesi için gemi ve personelin sigortalanması gibi sorunların çözülmesi gerekiyor.

Öte yandan bu gemilerin mayın döşenmiş bölgede güvenli seyrüseferin sağlanması ve Rusya'nın anlaşma kapsamında verdiği sözleri tutacağına dair şüpheler de önemli bir endişe kaynağı olarak öne çıkıyor.

Ukrayna Liman ve Denizcilik Otoritesi Facebook hesabından yaptığı açıklamada kafilelere katılmak isteyen gemi sahiplerinin başvurularını kabul ettiklerini ve sevkiyatları organize etmek için çalışmalara başladığını duyurdu.

Yapılan anlaşma kapsamın Pivdennyi, Odesa ve Chronomorsk limanlarında gemilere yüklü halde 480 bin ton tahıl bulunuyor. Birleşmiş Milletler'den Pazartesi yapılan açıklamada standart operasyon prosedürlerinin nihali şeklini almaya yakın olduğu ve üzerinde anlaşılması sonrası kamuoyuna duyurulacağını belirtti.

Üreticiden markete 9 kat artış

Üretici ile market arasındaki fiyat farkı 9 kata ulaştı. Temmuz ayında üretici ile market arasındaki fiyat farkı en fazla yüzde 766,5 ile elmada.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, temmuz ayında üretici ile market arasındaki fiyat farklılıklarını ve girdi fiyatlarını yaptığı görüntülü basın açıklamasında değerlendirdi.

Bayraktar, temmuz ayında üretici ile market arasındaki fiyat farkının en fazla yüzde 766,5 ile elmada görüldüğünü belirterek, açıklamasını şöyle sürdürdü:

“Elmadaki fiyat farkını yüzde 325,5 ile marul, yüzde 304,8 ile kuru fasulye, yüzde 274,8 ile maydanoz, yüzde 267,4 ile yeşil mercimek, yüzde 243,8 ile kuru incir ve yüzde 238,6 ile nohut takip etti.

Elma 8,7 kat, marul 4,2 kat, kuru fasulye 4 kat, maydanoz 3,8 kat, yeşil mercimek yüzde 3,7, kuru incir ve nohut 3,4 kat ve kuru üzüm 3 kat fazlaya tüketiciye satıldı.

Üreticide 2 lira olan elma 17 lira 38 kuruşa, 2 lira 8 kuruş olan marul 8 lira 85 kuruşa, 7 lira 90 kuruş olan kuru fasulye 31 lira 98 kuruşa, 1 lira 7 kuruş olan maydanoz 4 lira 1 kuruşa, 8 lira 20 kuruş olan yeşil mercimek 30 lira 13 kuruşa, 32 lira olan kuru incir 110 lira 1 kuruşa, 8 lira 40 kuruş olan nohut 28 lira 44 kuruşa, 14 lira 50 kuruş olan kuru üzüm 43 lira 32 kuruşa markette satıldı.”

Reyondaki 36 ürünün 25’inde fiyat artışı

Temmuz ayında markette 36 ürünün 25’inde fiyat artışı, 11’inde ise fiyat azalışı görüldü.

Temmuz ayında markette fiyatı en fazla artan ürün yüzde 72,7 ile limon oldu. Limondaki fiyat artışını yüzde 69,6 ile domates, yüzde 38,1 ile yumurta, yüzde 35,5 ile sivri biber, yüzde 33,8 ile kırmızı mercimek ve yüzde 28,5 ile marul takip etti.

Markette fiyatı en fazla azalan ürün ise yüzde 16,8 ile ıspanak oldu. Ispanaktaki fiyat düşüşünü yüzde 15,6 ile yeşil soğan, yüzde 10,2 ile patlıcan, yüzde 8,1 ile Antep fıstığı, yüzde 5,4 ile toz şeker, yüzde 5,3 ile ayçiçek yağı izledi.

Üreticide kuru soğanın fiyatı yüzde 90 arttı

Temmuz ayında üreticide fiyatı en fazla düşen ürün yüzde 16,7 ile kuru kayısı oldu. Kuru kayısındaki fiyat düşüşünü yüzde 2,5 ile yeşil soğan, yüzde 2,4 ile Antep fıstığı izledi.

Üreticide en fazla fiyat artışı yüzde 89,7 ile kuru soğanda görüldü. Kuru soğandaki fiyat artışını yüzde 80 ile limon, yüzde 54,2 ile sivri biber, yüzde 45 ile yumurta, yüzde 44,4 ile patates, yüzde 40 ile domates, yüzde 38,1 ile salatalık, yüzde 37,5 ile ıspanak takip etti.

Temmuz ayında üreticide 29 ürünün 17'sinde fiyat artışı olurken, 6'sında fiyat düşüşü görüldü. 6 üründe ise fiyat değişimi olmadı.

Üretici fiyatlarında elma, nohut, fındık, pirinç, kuru üzüm ve kuru incirde fiyat değişimi olmadı.”

Fiyat değişimlerinin sebepleri

TZOB Genel Başkanı Bayraktar, üretici ile marketteki fiyat değişimlerinin sebeplerini ise şöyle açıkladı: “Temmuz ayında fiyatı en fazla artan ürün markette limon, üreticide kuru soğan, fiyatı en fazla düşen ürün ise markette ıspanak, üreticide kuru kayısı oldu.

Üreticide, kuru soğan ve patates arzının yetersizliği fiyatları yükseltti.

Sivri biber, salatalık, domates fiyatlarındaki artış, artan talep baskısı nedeniyle gerçekleşti.

Depolardan piyasaya yatak limon arzının devam etmesi ve depo masraflarının artması limonda fiyatların yükselmesine yol açtı.

Ispanakta havaların ısınması nedeniyle hasat edilen ürün miktarındaki azalma fiyata yansdı.

Yumurtadaki fiyat artışı ise yem fiyatlarının yüksekliğinden kaynaklandı.

“Üretici maliyetlerinin aşağı çekilmesi gerekiyor”

Bayraktar, yaptığı değerlendirmede şunları söyledi: “En son yayınlanan TÜİK Mayıs ayı girdi fiyat endeksi rakamları, mazot, gübre, elektrik, tohum, ilaç ve yem endeksindeki anormal artışları gösteriyor. Bu durum, üretici fiyat artışlarının nedenine işaret ediyor. Çünkü üretici fiyatları endeksi yüzde 155 artarken, TÜİK verilerinde yer alan gübre endeksindeki artış yüzde 237’yi, mazot endeksindeki artış yüzde 184’ü buluyor. Girdi fiyatlarındaki artış ise raflarda fiyatları yükseltiyor. Üreticilerimizin maliyetlerini düşürmeden tüketicilerin de ucuz gıdaya ulaşması mümkün değildir.

Ürünlerdeki fiyat artışlarına rağmen üreticilerimiz zor durumdadır. Çünkü girdi fiyat endeksindeki artışlar ile tarımsal üretici fiyat endeksi arasında ki artışlar, üretici aleyhine giderek artan büyük farklar oluşturuyor. Üreticilerimiz maliyet artışlarını fiyatlara yansıtamıyor.

Üreticilerimize verilecek destek, aynı zamanda tüketiciye verilecek destektir. Üreticilerimizi destekleyerek, moralini yüksek tutalım. Üretimden kopmasına izin vermeyelim.”

Girdi fiyatları

“Temmuz ayında, haziran ayına göre gübre fiyatları amonyum sülfatta yüzde 5,2 ve kalsiyum amonyum nitratda yüzde 2,7 azalırken, DAP gübresinde yüzde 6,8, 20.20.0 kompoze gübresinde yüzde 3,2, üre gübresinde yüzde 2,3 artış gösterdi.

Geçen yılın temmuz ayına göre ise son bir yılda, üre gübresi yüzde 229, kalsiyum amonyum nitrat gübresi yüzde 217, DAP gübresi yüzde 194, amonyum sülfat ve 20.20.0 kompoze gübresi yüzde 190 oranında arttı.

Mazot fiyatı aylık olarak yüzde 10,8 azalırken, son bir yıla göre ise yüzde 235 oranında arttı.

Besi yemi temmuz ayında haziran ayına göre yüzde 4,3, süt yemi ise yüzde 2,4 azalırken, son bir yılda ise besi yemi yüzde 116,6, süt yemi ise yüzde 125,2 oranında arttı.

Elektrik fiyatları son bir yılda yüzde 129,4 oranında arttı. Zirai ilaç fiyatları ise yüzde 300’e varan oranlarda artış gösterdi.

Girdi fiyatları üretim sezonu boyunca var olan yüksek seviyesini sürdürüyor. Yüksek fiyatlar yeni üretim sezonuna hazırlanacak çiftçilerimizi düşündürüyor.

Üreticilerimizin geleceği görmelerini, üretimde kalmalarını sağlamak için girdiler makul fiyatlardan üreticilere ulaştırılmalı, girdi destekleri artırılmalı, ekimden önce destekler açıklanmalı ve en kısa sürede üreticilerimize verilmelidir.”

TİGEM tohumlarının Irak'a satışı için bayilik yetkisi verilecek

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) tarafından üretilen tohumların 5 yıl süreyle Irak devletine satışı için bayilik yetkisi verilmesi ve dağıtımının yapılması işi ihalesi gerçekleştirilecek.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM), Irak'a tohum satışı için bayilik yetkisi verilmesine ilişkin ilanı Resmi Gazete'de yayımlandı.

İlana göre ihale, 17 Ağustos Çarşamba günü saat 14.30'da kapalı zarf usulü teklif alma suretiyle Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Merkez Alım-Satım ve İhale Komisyonu huzurunda yapılacak. İhale için 3 bin tonluk taahhüt ve 100 bin liralık geçici teminat belirlendi.

Tohum satış fiyatı, TİGEM Yönetim Kurulunca her yıl belirlenen yurt içi tohum fiyatlarının belirlendiği günkü Merkez Bankası dolar alış kuru üzerinden dövize dönüştürülmüş ABD doları/ton değerinin üzerine yüzde 30'dan az olmamak üzere yapılacak artırım yöntemiyle belirlenecek olup, o yıl için esas alınacak Irak'a tohum satış fiyatı olarak belirlenecek.

Fitch'ten küresel gıda enflasyonunda 2023'te sert düşüş beklentisi

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, küresel gıda enflasyonunun 2023'te keskin bir şekilde düşmesinin muhtemel olduğunu belirtti.

Kredi derecelendirme kuruluşundan yapılan açıklamada, tahıl fiyatlarında son haftalarda yaşanan keskin düşüşün gelecek yıl gıda enflasyonunda düşüş beklentisini artırdığı kaydedildi.

Açıklamada, küresel gıda enflasyonunun 2023'te keskin bir şekilde düşmesinin muhtemel olduğu aktarıldı.

Ukrayna'daki savaşın başında arz endişeleri nedeniyle tahıl fiyatlarının yükseldiği anımsatılan açıklamada, ancak diğer ülkelerin üretimi hızlandıracağına dair bir iyimserlik olduğu kaydedildi.

Açıklamada, Ukrayna'nın bu hafta gerçekleştirdiği tahıl sevkiyatının küresel arza yaklaşık 20 milyon tonluk katkıda bulunabileceği belirtildi.

Küresel makro faktörlerin de tahıl fiyatlarını düşürdüğüne işaret edilen açıklamada, ABD Merkez Bankası'nın (Fed) "şahin" politika sıkılaştırmasının resesyon korkularını artırdığı ve gelecek yıl belirgin bir küresel ekonomik yavaşlama beklentilerine neden olduğu aktarıldı.

04.08.2022

Açıklamada, Fed'in para politikası duruşunun dolar endeksini 20 yılın en yüksek seviyesine çıkardığı belirtilen açıklamada, emtialarla ters ilişkisi göz önüne alındığında ABD dolarındaki artışın tarımsal emtialarda büyük bir düşüşe katkıda bulunduğu kaydedildi.

Küresel sanayi üretimindeki yavaşlamanın da gelecek dönemde emtia fiyatlarındaki düşüş beklentisiyle uyumlu olduğu aktarılan açıklamada, ancak gıda fiyatlarına yönelik yukarı yönlü risklerin görüldüğü bildirildi.

Açıklamada, gübre fiyatları ılımlı hale gelse de Avrupa'da doğal gaz fiyatlarının tüm zamanların en yüksek seviyelerine yükselmesinin bu eğilimi tersine çevirebileceği ve mahsul verimini etkileyebileceği kaydedildi.

Bakan Nebati: Ağustosta enflasyon bir miktar daha düşük olacak

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, enflasyonun engellenmesi yönünde önemli adımlar attıklarını ve son iki aydır da piyasanın bunu hissettiğini kaydederek, ağustosta enflasyonun bir miktar daha düşük olacağını söyledi.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, "Geçen haftadan itibaren Türkiye'ye para akışı hızlandı, bundan sonra da devam edecek. Devam eden trendle, Türkiye çok farklı bir noktaya gelmiş olacak." dedi.

Bakan Nebati, A Haber ve A Para ortak yayınında, gündeme ilişkin açıklamalarda bulundu.

Bugün açıklanan enflasyon rakamlarıyla ilgili konuşan Nebati, gelecek dönemde enflasyonun kalıcı hale gelmesini engelleyecek tedbirler alınması gerektiğini söyledi. Umutlu olduğunu belirten Nebati, "Bu bir kuru umut değil. Ümitliyim çünkü Türkiye, salgın döneminde olduğu gibi bu dönemde de bulunduğu coğrafya itibarıyla öylesine başarılı bir sonuç elde edecek ki hepimiz şaşıracağız. Bundan yüzde 100 eminim. Türkiye'nin potansiyelini anlamak istemeyenler, Türkiye'yi tanımayanlar, Türkiye'yi bilmeyenler ya da Recep Tayyip Erdoğan düşmanlığı ile 'ne olursa olsun, o gitsin de ülke batsın' diyenlerin, hayal kırıklığına uğrayacağı bir süreci yaşayacağız." diye konuştu.

"Ağustosta enflasyon bir miktar daha düşük olacak"

Nebati, büyümeden taviz vermediklerini, bu durumda da enflasyonla mücadelenin biraz vakit aldığını kaydetti. Enflasyonla mutlaka mücadele etmeleri gerektiğini vurgulayan Nebati, geliştirdikleri sistemlerle bu konuda gayret gösterdiklerini dile getirdi. Aralık ayından itibaren, enflasyonda baz etkisiyle düşüş trendi görüleceğine dikkati çeken Nebati, şu değerlendirmelerde bulundu:

"Enflasyonun engellenmesi yönünde önemli adımlar atıyoruz, son iki aydır da piyasa bunu hissediyor. Bugün 2,37, önümüzdeki ay yani bu ağustos enflasyon bir miktar daha düşük olacak... Yıl sonunda aralık ayında olağanüstü bir durumla karşı karşıya kalmazsak, petrol fiyatlarının gevşemesiyle, baz etkisiyle düşüş trendine girmiş olacağız. Sayın Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği 'şubat ve mart aylarında bunu daha net hissedeceğiz' evresine girmiş olacağız. Yani önümüzdeki 6 aylık süreç enflasyonun daha da yükselmesini engelleyerek, belli bir patikada yoluna devam etmesi, aralık ayında baz etkisi ve bunun psikolojik olarak bize getireceği destekle enflasyonun iniş trendini yakalayarak, bunu devam ettirmesiyle de 2023 sonunda da belli bir seviyeye düşecek enflasyonu yakalayacağız."

"Doğrudan yatırımlarla ülkenin cari açığı tamamen karşılanmış olacak"

Türkiye'ye yapılan doğrudan yatırımlara da değinen Nebati, ülkeye doğrudan yatırımların geldiğini aktardı. Net rakam bildirmeyen Nebati, "Her hafta perşembe günü Merkez Bankası rezervini açıklar, geçen perşembe günkü rezervine bakın yarın açıklayacağı rezervine bakın, sonra ki haftaya da bakın. Bu iş başladı inşallah devam edecek. Nereden geldiğinin bir önemi yok, Türkiye güvenilir bir ülke. Geçen haftadan itibaren Türkiye'ye para akışı hızlandı, bundan sonra da devam edecek. Devam eden trendle, Türkiye çok farklı bir noktaya gelmiş olacak." ifadesini kullandı.

Nebati, gelen ve gelecek olan doğrudan yatırımlarla, ülkenin cari açığının da tamamen karşılanmış olacağını belirtti.

Kur korumalı sistemde toplanan paranın 1,1 trilyon lirayı aştığını bildiren Nebati, bu enstrüman sayesinde insanların dolara yönelmesini engellediklerini kaydetti.

Türkiye, Rusya'nın ticaret kapısı oldu

Ambargo sonrası Rusya'nın paralel ithalatının önünün açılması, Türkiye'yi bu ülkenin transit hub'ı yaptı. AB ve Uzakdoğu başta olmak üzere dünyanın birçok yerinden Rusya'ya gidecek mallar önce Türkiye'ye getiriliyor, konteyner değiştirilip Rusya'ya gönderiliyor. Lojistikçiler, "Türkiye'deki antrepolar Rus transit malları ile doldu taşı" diyor.

Aysel YÜCEL / SEYİR DEFTERİ

Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle yaşanan savaş nedeniyle ABD ve AB'nin ambargolarıyla karşı karşıya kalan Rusya'da hükümetin mart ayı itibarıyla paralel ithalata izin vermesi, Türkiye'yi bu ülkeye yönelik "transit hub"a dönüştürdü. Dünyanın farklı ülkelerinden gelen yükler, ambargo taramasının ardından Türkiye'nin çeşitli limanlarına boşaltılıyor ve mallar milleştirilmeden reexport işlemiyle Rusya'ya gidecek gemilere aktarılıyor. Gümrüklü bölgelerde karayolu taşımaları için de benzer bir yöntem kullanılıyor. DÜNYA'ya bilgi veren lojistik kaynakları, bazı Rus şirketlerin söz konusu paralel ithalatı gerçekleştirebilmek için Türkiye'de temsilcilikler açtığı ve firma ortaklıklarına gittiklerini belirtiyor. Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanı Maksim Reşetnikov, paralel ithalat kapsamında ülkeye getirilen ürünlerin toplam hacminin 4 milyar dolara yaklaştığını açıkladı.

Ruslar vatandaşlık alıp Türkiye'de şirket kuruyor

DÜNYA'ya konuşan lojistik sektörü temsilcileri, paralel ithalatın ağırlıklı olarak Türkiye'de şirket kuran Rus yatırımcılar aracılığı ile yapıldığını ifade ediyor. Verilen bilgiye göre, Rus iş insanları vatandaşlık almak için Türkiye'de gayrimenkul satın

alıyor, yerel bir şirket kuruyor. Böylece, Uzakdoğu ya da AB gibi ülkelerden ithal ettiği ürünleri, Türkiye’de şirketi üzerinden Rusya’ya gönderiyor. Maersk, Hapag Lloyd, Hamburg Süd gibi AB’li küresel konteyner devleri, Rusya seferlerini durdurduğu için bu taşımalar, denizyolunda Rusya’ya hattı bulunan Türk konteyner şirketleri aracılığı ile yapılıyor. Sadece denizyolu değil, kara, hava ve demiryolunda da Rusya’ya yönelik transit yüklerde artış olduğu belirtiliyor.

Antrepolar Rus malları ile doldu taşı

Rusya’ya gidecek transit yüklerin Türkiye’ye gelmesi nedeniyle antrepoların yoğunluğuna dikkat çeken Rif Line’in Türkiye Genel Müdürü Mehmet Serkan Erdem, DÜNYA’ya yaptığı açıklamada, “Geçen hafta Mersin’deydim. Dünyanın her yerinden gelen ve Rusya’ya aktarması yapılacak olan yükler nedeniyle Mersin’de antrepolar ağzına kadar dolu. Bir yandan bu yükler Türk armatörlerin gemileri ile Rusya’ya gönderilirken diğer yandan birçok Rus TIR’ı bu malları taşımak için Türkiye’ye geliyor” dedi.

Tayland’da üretilen Bosch klima Türkiye aktarmalı Rusya’ya gidiyor

Hem Uzakdoğu hem de Avrupa lojistik piyasasını yakın takip eden Serkan Erdem, süreçle ilgili şu açıklamayı yaptı: “Birçok AB’li firma zaten Çin ve Endonezya gibi ülkelerden mal alarak Rusya’ya gönderiyordu. Mesela Alman Bosch’un klimaları Tayland’da üretiliyor, buradan Rusya pazarına gidiyordu. Şimdi ise Maersk, Hapag Lloyd, gibi büyük armatörlük şirketleri, Rusya’ya seferini durdurunca bu konteynerlerin hepsi, İstanbul’a, İzmir’e ya da Mersin’e geliyor. Buradan Medkon, Akkon, Arkas ve Fesco aracılığı ile aktarma yapıp, Rusya’nın Novorossiysk limanına aktarılıyor.”

Yerli armatörlerin avukatları ‘ambargo’ taraması yapıyor

Türkiye’nin önde gelen yerli armatörlük şirketlerinden Medkon Denizcilik, geçtiğimiz haftalarda Mersin, İstanbul ve İzmir’den Rusya’nın Novorossiysk Limanı’na sefer başlatmıştı. DÜNYA’ya konuşan Medkon Genel Müdürü Mahmut Işık, Rusya’ya giden transit yükleri taşıırken ambargonun delinmemesi konusunda büyük bir hassasiyet gösterdiklerini vurgulayarak, şunları kaydetti: “Avrupa’dan ya da çeşitli ülkelerden gelip Türkiye’de kurulan şirketler aracılığı ile konteynerlerin boşaltılıp, bizdeki konteynerlerle dolması halinde evraklara bakıyoruz. Arkas da biz de çok dikkatliyiz. Şirketimizde bu konuyla ilgilenen iki avukatımız var. Herhangi bir problem yaşamamak için tüm evraklar onların kontrolünden geçiyor. Gönderici alıcı ya da yükün ambargo kapsamında olmadığından emin olunca Rusya’ya taşıma yapıyoruz. Daha sonra taşıma ile ilgili tüm bu bilgileri P&I şirketine aktarıyoruz. Bizim için gönderici alıcı ve yükün ambargo kapsamında olmaması yetiyor. Ancak en ufak bir soru işareti varsa da bu taşımayı kesinlikle yapmıyoruz.”

Demiryolunda da transit talebi arttı

Türkiye’nin önde gelen Antrepolarından Asbir’in Yönetim Kurulu Başkanı Erkan Başboğa da çok sayıda Rus iş adamının Türkiye’de şirket kurduğunu ifade ederken, “Bu şirketler Avrupa’dan mal toplayıp, bize getirip transit taşıma yapıyor. Bazıları da

Türkiye'den mal tedarik edip ihraç ediyor. Bu şekilde yasal bir zemine dayandırılıyor ticaret. Sadece denizyolu değil, demiryolunda da bir hareketlilik var. Avrupalı lojistik şirketlerinden Rus demiryolu hattını kullananlar Türkiye üzerinden taşıma yapmak istiyorlar. Hatta birini ben görüşürdüm demiryolları yetkilileriyle" dedi.

Rusya'ya TIR seferleri arttı

Rusya'nın paralel ithalatındaki artış, Türkiye'nin karayolu dış ticaret taşıma rakamlarına da yansdı. Uluslararası Nakliyeciler Derneği'nin (UND) bu hafta yayımladığı Ocak-Haziran 2022 Uluslararası Karayolu Taşımacılık İstatistikleri raporunda, Türkiye'den Rusya'ya yapılan taşımalardaki artış dikkat çekti. Türkiye'den bağımsız devletler Topluluğu (BDT)ve Orta Asya ülkelerine yapılan ihracat taşıma sayıları Ocak-Haziran 2022 döneminde geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 10 artarken, bu dönemde Türk TIR'larının Rusya'ya seferleri yüzde 40 artış gösterdi.

Kuyrukta bekleyen araçlar da dikkate alındığında bu oranın çok daha fazla olduğu vurgulandı.

İthalatta Rus TIR'ları rekor kırdı

Diğer yandan, yılın ilk yarısında Türkiye'nin ithalat taşımalarında en fazla payını artıran yabancı araçlar Rus TIR'ları oldu. Ocak-Haziran 2022 döneminde Türkiye'nin karayolu ithalat taşımaları yüzde 20 artarken, Rus TIR'ları bu dönemde sefer sayısını yüzde 193 artırarak 2 bin 815'e çıkardı. Ocak-Haziran 2022 döneminde Türkiye'nin toplam uluslararası karayolu ihracat taşımaları yıllık bazda yüzde 15 artışla 1 milyon 20 bin adete ulaştı. Bu dönemde toplam ithalat taşımaları ise yüzde 20 artarak 444 bin adeti aştı. Henüz açıklanmamış olsa da sektör yetkilileri, temmuz ayında paralel ithalatın taşıma rakamlarına etkisinin daha fazla olacağını öngörüyor.

Türkiye'den Rusya'ya yapılan paralel ithalat, yabancı basının gündemine taşındı

Corriera della Sera gazetesi, Ulusal İstatistik Enstitüsü verilerine dayandırdığı haberde, İtalya'nın haziranda Türkiye'ye 1 milyar 400 milyon euroluk ihracat yaptığını yazdı. Gazete, söz konusu ihracatın son 10 yılda aylık bazda 1 milyar euroyu hiç aşmadığına dikkat çekti. Haberde, Türk lirasının euro karşısında değer yitirmesinden hareketle bu ülkeye ihracatın düşmesinin bekleneceği, ama verilerin aksi bir tabloya işaret ettiği belirtiliyor. Gazetenin iddiasına göre rakamların ardında, İtalyan şirketlerin Rusya'ya ihracat yapmak için Türkiye'yi transit ülke olarak kullanması var. İtalyan gazeteciler, Türkiye'nin Rusya'ya gerçekleştirdiği ihracatın da haziran ayında rekor kırdığına dikkat çekti. Lojistik şirketi Optimalnaya Logistika'dan Gerogi Vlastopulo, verdiği demeçte Türkiye'nin transit ülke haline geldiği iddiasına katıldığını ifade etti. Vlastopulo, bütün sektörün aklında "Batı bu işe ne zaman ve nasıl tepki verecek?" sorusunun bulunduğunu söyledi. Ancak lojistik uzmanı, ABD ve AB'nin Türkiye'nin transit rolüne göz yumma olasılığının da bulunduğu görüşünde. Bu haberlerin üzerine bazı kaynaklar, İtalya'dan Türkiye'ye, daha sonra da Rusya'ya giden malların tamamının yaptırım kapsamında olmayabileceği olasılığına dikkat çekiyor.

İhracat büyümede 7'de 7 yaptı, açık 62 milyar dolara ulaştı

Türkiye ihracatı temmuz ayında büyümesini sürdürerek, yüzde 13,4 artışla 18,6 milyar dolara ulaştı. Yılın ilk 7 ayında büyüme kaydeden ihracat bu periyotta 144 milyar doları aştı. İthalat ise temmuz ayında yüzde 40,8'lik artışla 29,1 milyar dolar olurken, yılın ilk 7 ayında 206,4 milyar dolara yükseldi. Bu dönemde verilen dış ticaret açığı 62 milyar dolar oldu.

İMAM GÜNEŞ - KONYA

Ticaret Bakanı Mehmet Muş ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe temmuz ayına ilişkin dış ticaret verilerini Konya Ticaret Odası'nda açıkladı. Temmuz ayında Türkiye'nin ihracatı bir önceki yılın ayına göre yüzde 13,4 artışla 18,6 milyar dolara ulaşırken, ithalatı ise yüzde artarak 29,1 milyar dolar oldu. Temmuz ayında dış ticaret hacmi, geçtiğimiz yıla göre yüzde 28,7 oranında artışla 47,7 milyar dolara yükseldi.

İlk 7 ayda ihracat 144,4 milyar doları aştı. İthalat 7 aylık dönemde 206,4 milyar dolar oldu. Yılın 7 ayında dış ticaret hacmi 350 milyar doları aşarken, dış ticaret açığı da 62 milyar dolara ulaştı.

İthalatta parite etkisi

Türkiye'nin ihracatta 2021 yılında yakaladığı başarıyı 2022 yılının ilk yedi ayında da devam ettirdiğini vurgulayan Muş, şu bilgileri paylaştı: "Türkiye, 2022 yılının ilk 6

ayında olduğu gibi, 7'nci ayda da en yüksek aylık ihracat değerini yakalamış, 7'de 7 yapmış, rekorlar serisini sürdürmüştür. Temmuz ayında dış ticaret hacmimiz, geçtiğimiz yıla göre yüzde 28,7 oranında artışla 47,7 milyar dolara yükselmiştir. Temmuz ayı ithalatımız ise 29,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 Ocak-Temmuz döneminde 1,20 olan Euro-dolar paritesi 2022 Ocak-Temmuz döneminde 1,08 olarak gerçekleşmiştir.

Önceki yılın paritesi değişmemiş olsa idi; avro cinsinden yapılan ihracatımız, 2022 yılının ilk yedi ayında 7 milyar 96 milyon dolar, ithalatımız ise 5 milyar 429 milyon dolar daha yüksek olacaktı. Dolayısıyla, paritedeki gelişmenin etkisiyle, dış ticaret açığımız ise yaklaşık 1 milyar 667 milyon dolar daha fazla olmuştur."

Turizm gelirlerinde beklenti büyük

Pandemi ile birlikte yaşanan tüm zorlu süreçlerin ardından Rusya-Ukrayna Savaşı ile artan belirsizliklere karşın, önümüzdeki aylarda turizm gelirlerimizde yüksek artışlar öngördüklerini söyleyen Muş, "Nitekim, haziran ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 119 artış göstererek 5,6 milyon kişiye ulaşmış olup, 2019 yılı ile kıyaslandığında pandemiden sonraki en güçlü seviyesine yükselmiştir. İş insanlarımızın gayretleri ile geçtiğimiz yıl olduğu gibi, 2022 yılında da ihracatın ekonomik büyümemizin ana unsuru olacağına inanıyorum" ifadelerini kullandı.

7 ayda 7 milyar dolarlık 'parite kaybı'

Bugüne kadar ki en yüksek temmuz ayı ihracat performansını gerçekleştirdiklerini belirten TİM Başkanı Mustafa Gültepe, yıllık ihracat hedefi olan 250 milyar doları aşarak, 2022'de çok önemli bir eşiği geride bırakacaklarını belirtti. Euro/Dolar paritesinin, geçen yıl Ocak-Temmuz döneminde 1,20 iken bu yıl 1,08'e düştüğünü hatta temmuz ayı içerisinde 1'in altına gerilediğini dile getiren Gültepe, "Bu ayda paritenin ihracata etkisi negatif yönlü 1,2 milyar dolar olurken, 7 ayda 7 milyar dolara yaklaştı. Parite geçtiğimiz yılki seviyesini muhafaza edebilseydi, bugün ihracatımız son 12 ayda 255 milyar doları aşacaktı. Bu sebeple, paritenin tüm olumsuz etkisine rağmen bugün ulaştığımız ihracat rakamları daha da anlamlı hale geldi" diye konuştu.

"Finansal kaynaklar çeşitlendirilmeli"

İhracatçılar için yönetilmesi zor bir döneme girdiklerini kaydeden Gültepe, "ABD, Avrupa ve Asya Merkez Bankaları parasal sıkılaşma hamlelerine devam ediyor. Ayrıca, savaşın etkileriyle ortaya çıkan enerji krizi, endişeleri daha da artırdı. Özellikle en büyük pazarımız olan Avrupa'da yaşanması muhtemel bir talep daralması, bölgeye ihracat yapan tüm ülkeleri etkileyecek bir süreci tetikleyecek. Bu şartlar altında Uzak Ülkeler Stratejisi çok daha fazla önem kazandı. Mevcut riskler karşısında, Eximbank ve Merkez Bankası kaynaklarının ihracatçılarımız için önemini bir kez daha gördük. Yükselen ihracatımızla beraber, ihracatçılarımızın finansman ihtiyaçları artmakta, finansal kaynakların da bu ihtiyaçlar doğrultusunda çeşitlendirilmesi gerekmektedir" ifadelerini kullandı.

Zirvede kimya sektörü var

Temmuz ayında 217 ülkeye ihracat yapılırken 147 ülkeye yapılan ihracatta artış sağlandı. En çok ihracat gerçekleştirilen ilk 5 ülke; Almanya, ABD, Birleşik Krallık, Irak ve İtalya oldu. Bu ülkelerin yanı sıra; Rusya, Bulgaristan ve Güney Afrika'ya yapılan ihracatta önemli yükselişler kaydedildi. Bu ayda 17 sektör ihracatını artırmayı başardı. İlk 5 sırayı 2,9 milyar dolar ile kimya, 2 milyar dolar ile otomotiv, 1,6 milyar dolar ihracatla hazır giyim, 1,6 milyar dolarla çelik ve 1 milyar dolar ihracatla elektrik-elektronik sektörleri oluşturdu.

İhracat birim değeri 1,47 dolara yükseldi

Temmuz ayında ihracata yeni başlayan bin 368 firma yaklaşık 60 milyon dolarlık katkı geldi. Bu ayda birim ihracat değeri yüzde 20 artışla 1,47 dolara yükseldi. Temmuzda 52 ili ihracatını artırırken en çok ihracat gerçekleştiren ilk 5 il sırasıyla; İstanbul, Kocaeli, İzmir, Bursa ve Ankara oldu. Diyarbakır ise tarihinin en yüksek aylık ihracatını gerçekleştirdi. İhracat artışıyla Adana, Samsun, Şırnak ve Konya şehirleri de dikkat çekti. Konya merkezli firmalar bu ayda ihracatlarını yüzde 14 artırarak 240 milyon dolar seviyesine ulaştırdı.

Bankaların kârında 5 kat artış: 169,1 milyar lira

Bankacılık sektörünün net kârı Ocak-Haziran döneminde yüzde 400 artarak 169.15 milyar liraya yükseldi.

Bankacılık sektörünün net kârı, TÜFE'ye endeksli tahvil gelirleri ve politika faizinden sağlanan düşük maliyetli fonlamanın etkisiyle Ocak-Haziran'da geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 400 artarak 169.15 milyar liraya yükseldi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) Haziran verilerine göre, kamu bankalarının net kârı yüzde 466 artarken, yerli özel bankaların yüzde 438, yabancı bankaların ise yüzde 322 artış gösterdi.

TCMB'nin yüzde 14 olan politika faizi ile düşük maliyetle borçlanan bankaların Haziran itibarıyla yıllık bazda net faiz gelirleri ise yüzde 204 artarak yaklaşık 285 milyar liraya yükseldi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Haziran sonu verilerine göre sektörün kredileri yıllık bazda yüzde 60.3 artarak 6.3 trilyon liraya çıkarken, geçen yıl sonuna göre kredilerdeki artış ise yüzde 28.1 oldu.

Kredi artışı yıllık bazda kamu bankalarında yüzde 56.5 olurken, bu oran yerli özel bankalarda yüzde 63.7, yabancı bankalarda ise yüzde 63.6 oldu.

Sektörün 2021 sonuna göre aktif büyüklüğü yüzde 27.1 artarak 11.7 trilyon liraya çıkarken, mevduatlar da aynı dönemde yüzde 28.1 artışla 6.8 trilyon liraya ulaştı.

Kredilerin takibe dönüşüm oranı Haziran itibarıyla yüzde 2.49, sermaye yeterlilik rasyosu da yüzde 18.05 oldu.

Tayvan-Çin gerilimi tırmanıyor: Ordular tatbikat için harekete geçti

Son haftalarda gerilimin had safhada olduğu Tayvan-Çin hattında bugün kritik gelişmeler arka arkaya yaşanıyor. Çin ordusu yerel saatle 12.00'de gerçek silah kullanarak Tayvan'ın çevresinde tatbikata başladı.

ABD'li siyasetçi Nancy Pelosi'nin ziyareti sonrasında gerilimin tırmandığı Tayvan-Çin hattında dikkat çekici olduğu kadar da endişe yaratan bir gelişme yaşanıyor...

Çin, "Tayvan'ın etrafındaki denizlerde bugüne kadar yapılmış en büyük askeri tatbikatı" başlattı. Uluslararası haber ajanslarının "son dakika" ibaresiyle servis ettiği tatbikat ile ilgili bilgiler de gelmeye başladı.

Yerel saatle 12.00 sularında tatbikatın başladığı ve tatbikatta gerçek silahlar kullanıldığı kaydedildi. Tayvan'ın 12 mil açığına kadar yaklaşan Çin ordusunun uzun menzilli silahlarını da deneyeceği belirtildi.

Bölge halkı tatbikatı ve gelişmeleri anbean televizyon ekranından takip ediyor. Tatbikat yapılan bölgenin aktif olarak kullanıldığı da belirtilirken Tayvanlı yetkililer, Çin savaş uçaklarının Tayvan üzerinde uçtuğunu da açıkladı.

Çin devlet televizyonu tatbikatının Pazar gününe kadar devam edeceğini duyurdu.

TAYVAN'DAN UYARI: HAZIRIZ

Öte yandan Çin'in tatbikat hamlesi sonrasında Tayvan'dan dikkat çekici bir açıklama geldi. Tayvanlı yetkililerin açıklamalarını "acil" koduyla Reuters haber ajansı servis etti.

Tayvan-Çin gerilimi endişe yaratmaya devam ediyor. Açıklamalarda, "Tayvan, Çin hava gücünün sınırdaki hareketini takip etmek için füze sistemi yerleştirdi. Tayvan donanma gemileri sınıra yakın bir noktada Çin'in denizdeki faaliyetlerini izliyor" denildi.

Yetkililer bölgede Çin'e ait yaklaşık 10 geminin olduğunu söylerken, bazı Çin savaş uçaklarının da bu sabah sınır ihlali yaptığını duyurdu.

ÇİN-TAYVAN ARASINDA NE OLUYOR?

ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi'nin Tayvan'ı ziyaret etmesiyle birlikte Çin ile Tayvan arasında da gerilim tırmandı.

İki ülke arasındaki gerilimin başlangıcı ise 1940'lara kadar gidiyor. Çin hükümeti, Tayvan'ın Çin'in bünyesinde olduğunu iddia ederken 1970'lerden itibaren Tayvan'ı resmi olarak tanıyan ülke sayısı 15'in altına düştü. Türkiye de Tayvan'ı resmi olarak tanıyan ülkelerden biri değil.

Çin Komünist Partisi, Tayvan'ı uzun yıllar boyunca uzaktan izlerken, Taipei yönetimi de defakto bağımsızlığını yaşadı. Başta çip üretimi olmak üzere birçok alanda gelişen Tayvan'ı tekrar Çin'e katmak isteyen Şi Cinping'in hamleleri gerilimi tırmandırdı. Tayvan lideri Tsai Ing-wen, Tayvan'ın bağımsız bir ülke olduğunu söylese de Pekin yönetimi seçimle göreve gelen Tayvan hükümetini ayrılıkçı olarak görüyor.

İşte bir yıllık 'başarı' öyküsü!

Alaattin AKTAŞ

04 Ağustos 2022 Perşembe

✓ **Temmuz 2021... Bir yıl sonraya, bugüne bakan kaç kişi acaba fiyatların ve dövizin böylesine katlanıp gideceğini tahmin edebilirdi?**

✓ **Faizin nereden nereye geleceğini iktidar tabii ki öngörmüş, bunun sonucunda fiyatların ve dövizin artacağını da hesaba katmıştı ama herhalde onlar da böyle bir tablonun oluşacağını beklemiyordu.**

Bir buçuk ay kadar sonra, 23 Eylül'de yıldönümü geliyor. İlk düğme nasıl yanlış iliklenir; piyasada işler durmasın, yeter ki canlılık olsun diye nasıl ağır sonuçlar verecek bir tercihte bulunulur; işte bunun yıldönümü... Yani Merkez Bankası faiz oranının aşağı çekilmesinin...

Yoksa, yıldönümünden daha başka bir anlama gelen ve ekonominin içinde bulunduğu durumu daha iyi ifade eden "**sene-i devriyesi**" kavramını mı kullansak ki...

TÜİK'in dün açıkladığı temmuz ayına ilişkin verileri hatırlayalım önce ve daha sonra büyük fotoğrafa göz atalım.

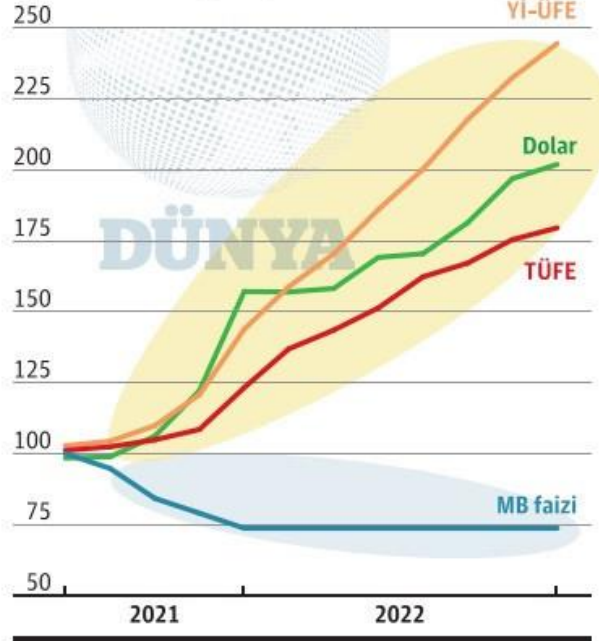
Temmuzda tüketici fiyatları yüzde 2.37 arttı ve 26 Temmuz'da yazdığım gibi bu yılın şimdiye kadarki en düşük oranı gelmiş oldu. Yedi aylık artış yüzde 45.72, son bir yıldaki artış yüzde 79.60.

Üretici fiyatları ise temmuzda yüzde 5.17, yedi ayda yüzde 70.04, son bir yılda yüzde 144.61 artış gösterdi.

Temmuz oranlarında durum bu. Önemli olan bu oranlarla oluşan son bir yıllık tablonun bize neler söylediği...

Bir yılda nereden nereye gelindi!

	Politika faizi (%)	Yıllık artış (%)		Dolar kuru
		TÜFE	Yİ-ÜFE	
Temmuz	19,00	18,95	44,92	8,61
Ağustos	19,00	19,25	45,52	8,48
Eylül	18,00	19,58	43,96	8,51
Ekim	16,00	19,89	46,31	9,14
Kasım	15,00	21,31	54,62	10,52
Aralık	14,00	36,08	79,89	13,53
Ocak '22	14,00	48,69	93,53	13,52
Şubat	14,00	54,44	105,01	13,62
Mart	14,00	61,14	114,97	14,57
Nisan	14,00	69,97	121,82	14,68
Mayıs	14,00	73,50	132,16	15,62
Haziran	14,00	78,62	138,31	16,96
Temmuz	14,00	79,60	144,61	17,39

İşte son bir yıl! (Temmuz 2021=100)**Katlaya katlaya...**

Son bir yılda politika faizi ile fiyatların ve doların nereden nereye geldiğini gösteren bir tablo ve grafiğimiz var. Gidişatın nasıl olduğunu zaten biliyoruz da tekrar tekrar görmekten de zarar gelmez.

Bir yıl önce **“çocuklar gibi şendik”**; en azından bugünden geriye doğru bakınca **“şen olmalıymışız”**; faiz ve enflasyon yüzde 19 ile aynı düzeyde. Dolar deseniz, çok nostaljik kalıyor, 10 lira bile değil, 8.61! Hatta ağustos ve eylül ortalaması daha da düşük.

“Eylülde faiz indirildi, hani faiz düşünce kur yükseliyordu, dolar nasıl düşük olabilir” diye düşünenler çıkabilir. Unutulmasın faiz 23 Eylül’de indirildi, 8.51’lik eylül kuru ay ortalamasını gösteriyor.

Ay ortalaması yanıltıyor

Bu tablo ve grafiği, verilerin ay ortalamasını esas alarak hazırlamak gerekiyor. Doğrusu bu çünkü. Ancak dövizdeki ay ortalaması, kurlarda yaşanan dalgalanmanın ve bunun ekonominin tümü üstünde yarattığı olumsuzluğun görülmesini biraz engelliyor.

Bu durum özellikle aralık ayında çok belirginleşti.

Hatırlanacaktır dolar 20 Aralık’a gelinceye kadar müthiş bir hızla yükseldi ve 18 liranın üstüne çıkarak rekor kırdı. O günün akşamı açıklanan kur korumalı mevduat ve beraberinde gelen döviz müdahalesiyle ertesi günün kuru 11-12 liraya indi. Sonuçta aralıkta ay ortalaması 13.53 oldu. Ne var ki 20 Aralık öncesindeki müthiş

artış fiyatlara bir kere girmiş oldu, maliyetler arttı, daha da kötüsü fiyatlama davranışları ve beklentiler bozuldu. Nitekim bunun sonucunda aralık ve ocak aylarında çift haneli rekor fiyat artışları görüldü.

Dolar ay ortalamasında 13.52 düzeyine çekilmiş olsa da ve sonraki iki ay yatay seyretse de, kasıma göre çok yüksek bir artış olmuş ve bu tüm dengeler bozulmuştu bir kere...

Çarklar döndü ama ne pahasına?

Bir yıl önceyi, geçen yılın temmuz ayını başlangıç alsak ve başlıca göstergelere 100 desek; politika faizine, fiyat endekslerine ve dolara...

Yine bir yıl önceden bugüne baktığımızı varsaysak...

Belli ki Merkez Bankası'nın politika faizini indirmeye başlayan siyasi otorite, bu faizin bugünkü düzeyini tam değilse de bir şekilde öngörüyordu. Kontrol edebilecekleri bir tek bu vardı çünkü; faiz.

Faizi indirmenin ne gibi sonuçları olacağını da elbette biliyorlardı ama bu boyuta varılacağını herhalde kestirememişlerdi. Muhtemelen, "**Kontrollü bir şekilde gideriz**" diye düşünüyorlardı.

Hani ilaç prospektüslerinde yan etkiler sıralanırken "**sık görülen, nadir görülen**" gibi ifadeler yer alır ya, anlaşılan faiz indiriminin kur ve fiyatlar üstündeki etkisinin de bu boyutta olacağı pek hesaba katılmadı.

Bir kez daha vurgulamak isterim.

Faiz indiriminin kur ve fiyatları yukarı çekeceği öngörülüyordu; bu karar, **piyasa canlı olsun** diye bilerek, isteyerek alındı ama yan etkinin böylesine şiddetli olacağı tahmin edilemedi.

İşler çığırından çıktı; uçan balon elden kaçtı, gitti...

Maliyet çok büyük

Faiz indiriminde gerekçe nas değildi!

Gerekçe piyasanın canlı olmasını, finans sistemine olan borçların ödenebilmesini, çarkların bir şekilde dönmesini sağlamaktı.

Bu gerçekleşti gerçekleşmeye ama maliyeti çok ağır oldu.

Bir yıl önce yüzde 19 dolayında bulunan tüketici enflasyonu yüzde 80'e çıktı. Üretici fiyatlarında yüzde 45 olan yıllık artış yüzde 145'i buldu.

04.08.2022

Ve döviz... Başımızın belası! Bir yıl önce yaklaşık 9 lira ile 1 dolar alırken, şimdi 18 lira ile 1 dolar alabilir durumdayız. Paramızın değeri tam yarı yarıya düşmüş, erimiş!

Onların dolarları var ve biz o doların fiyatı karşısında hiçbir şey yapabilecek durumda değiliz. Gerçek bu!

Tabii ki yapılabilecekler var da, yapmak isteyene...

Hiperenflasyon yaşam tarzı oluyor

Şeref OĞUZ

04 Ağustos 2022 Perşembe

Enflasyon; iktisattaki dar tanımıyla; “fiyatlar genel seviyesinin sürekli ve hissedilir artışıdır” deriz. Ancak biraz derinleştığımızda; milli gelirin, bu gelire satın alınan mal miktarına nazaran şişmesi ifadesine ulaşıyoruz. Fakat sosyoloji çok daha kritik tanımlar yapar bize... Hele ki hiperenflasyon; endekslerin, sayıların ötesine taşar, bir süre sonra yaşam tarzı haline dönüşür. Şu anda yaşanılan gelinen gibi... Fiyatların daha da artacağı düşüncesi, zihnimize saplanan ve her geçen gün biraz daha derine inen kıymık gibi adeta... Elbette bu durumun ciddi sonuçları oluşuyor.

GEÇİCİ YOKSUNLUKTAN KALICI YOKSULLUĞA

Dünyanın sayılı zenginlerinden J. Paul Getty; “ enflasyon, taşınmanıza gerek kalmadan, daha pahalı bir muhitte oturmanızı sağlar” der. Fiyatlar her geçen gün artar, lirana sıfırlar eklenir, alım gücü düşer ve oturduğunuz ev dahi sizin üzerine geliyorsa, enflasyonun yıkım döngüsü tetiklenmiş demektir. Döngüye bakalım; 1- Fiyatlar doludizgin artarken ücretler yaya kaldı. 2-Alım gücü hızla düştü. 3-Talep enflasyonu, maliyet enflasyonuna dönüyor. 4-Tüketicinin talebi en az düzeyde oluşacak. 5-Geçici yoksunluk, kalıcı yoksulluk üretecek. Bu da kıt kanaat geçinme çağının başladığını gösterecek.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Nedir bu hiperenflasyon yaşam tarzı?

Çok daha azla yetin, ayağını yorganına göre uzat, beklentini düşür, yaşam kaliteni asgariye indir, aybaşını getirmeye çalış. Zorunlu giderlerine odaklan, gerisini unut. Bitmedi; bunu haftalarca, aylarca hatta yıllarca sürdüreceğini göze al. İşte size hayatta kalma güdüsüyle şekillenen yaşam tarzı...

Ücretli için yeni yaşam tarzı nasıl oluşacak?

Aybaşını zar zor getiren, taksitlere yetişemeyen, iki ampulden birini söndüren, iki tabaktan birini kaldıran, iki öğünden birini atlayan, az eğlenen, bütçesini çok sıkı tutan bir

kariyer dönemi... Kurum sadakatilerine daha fazla ücret vereni araştıran, ek iş arayışına giren, kredi kartı ödemelerinde zorlanan, kredi almışsa onu kapatmak için yeni kredi arayan bir insan...

NOT

AÇLIK, DESİBELİ EN YÜKSEK FERYATTIR

Allah bizi açlıkla terbiye etmesin... Bu, kültürümüzdeki en yaygın dualardandır. Zira açlık, insani değerleri törpüleyen, toplum dengesini sarsabilen, kavimleri göç ettiren, çatışmalar, savaşlar çıkarabilen özelliğe sahiptir. En büyük kitle imha silahıdır. Hele ki hiperenflasyon sürecinde giderek yoksullaşan kesimlerin feryadı, son derece dikkate alınasıdır. Zira en yüksek desibele sahip mesajdır. Adamın biri karlı bir kış günü, son model arabasıyla giderken camına yaklaşan bir kız çocuğu görür. Ayakları çıplak kızın soğukla nasıl baş edebildiğini ve hayatta kalabildiğini merakla, içi sızlar. Tam da bir şeyler yapacakken, yeşil ışık yanar ve gaza basar. Ama vicdanı kırmızı ışıkta kalmıştır;

'-Allahım; bu yoksullar neden var ve yoksullara yardım için neden bir şeyler yapmıyorsun? Ve içine o anda bir ses ilham olur; 'Seni yarattım ya!'
Hayırseverlerimizi özenle ayrı tutarak diyorum ki; hiperenflasyon döneminde yoksullarımızı görmezden gelmeyelim, iş ve aş verelim, önemseyelim; 'hâlin nicedir?' diye soralım.

“Stokçuluk” mu yoksa can derdi mi?

Servet YILDIRIM

04 Ağustos 2022 Perşembe

Fiyat istikrarının olduğu ekonomilerde stokçuların para kazanması mümkün değildir. Ama ne zamanki fiyat istikrarı bozulur enflasyon yükselir, ekonomide stoklama eğilimi artar. Bizde olan da budur. Enflasyon resmi rakamlarla yüzde 80’e dayandı. Bizde de stoklama eğilimi güçlendi. Ama sap ile samanı ayırmak gerekir.

Bir mamul ürünü satıştan çekip, depoda tutup fiyatın artmasını beklemek ya da satışı durdurarak fiyatları yukarı çekmeye çalışmak stokçuluktur. Serbest ekonomilerde suç sayılmasa dahi ayıplanacak bir davranıştır.

Ancak bir de üretim yapabilmek ve üretimde sürekliliği sağlayabilmek için gerekli hammadde ve ara mallarını, yani temel girdileri alarak depolamak vardır ki, tamamen farklı bir eylemdir. İşletmelerin bekası için yapılır; gereken zamanlarda bunu yapmayan yöneticiler için ayıplanacak bir davranıştır.

Salı günü Ankara’daydım. Farklı sektörlerden çok sayıda işadımı ile bir araya geldim. Birçoğu maliyetlerdeki artıştan ve finansmana ulaşmaktaki zorluktan yakınıyordu. Artan maliyetler ve değer kaybeden Türk lirası nedeniyle özellikle ithal edilen ya da fiyatları döviz kuruna bağlı olan girdileri stoklamak için finansmana erişmek istiyorlardı.

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu’nun İstanbul Sanayi Odası’ndaki konuşmasıyla yeni bir tartışma başlamıştı.

Gerçi Kavcıoğlu daha sonra TOBB Sektör Meclisleri toplantısında, ISO’daki sözleriyle “Hiç kimseyi stokçulukla suçlamadım. Düşük faizle TL kredi kullanıp bu krediyle döviz alanları kastettim” dedi ama aslında “stokçuluk” meselesi yeni başlayan bir tartışma değildi. Enflasyonun yüksek olmaktan çıkıp “hiper”e dönüşmesiyle bu tartışma çok daha önce, yılın ilk çeyreğinde başlamıştı.

Nisan ayının 26’sında yine bu köşede yazdığım “Normal ekonomilerde depoculuk, enflasyonist ortamda stokçuluk” başlıklı köşe yazısında da vurgulandığı gibi “Stokçulukla mücadele etmek her hükümetin temel görevidir ama zaman zaman sap

ile saman birbirine karışıyor.” Stokçuluk ile depoculuk ya da stokçuluk ile stoklama veya depolama birbirine karıştırılabiliyor. Oysa bunlar farklı şeylerdir.

İşletmelerin 2 önceliği

Dünyada enflasyonun en yüksek olduğu birkaç ekonomiden biriyiz. Buna ek olarak dünyanın en fazla değer kaybeden paralarından birine sahibiz. Böylesi yüksek enflasyon ve istikrarsız ulusal para dönemlerinde işletmeler açısından iki öncelik ortaya çıkar. Bunlardan birincisi tedarik sürecinin emniyetini sağlama isteğidir. Şirketler üretim yapabilmek için hayati öneme sahip olan girdilerin tedarik sürecinde kesinti yaşanmasını istemezler. Çünkü böyle bir kesinti işin sürekliliğini tehdit eder.

İkincisi ise girdilerin maliyetini kontrol altında tutmak istekleridir. Çünkü aynı girdiyi her defasında farklı fiyatlardan temin etmek doğru bir fiyatlama yapmanın önünde ciddi engel oluşturur. Sık sık zam yapmak zorunda bırakır. Bu nedenle birçok şirket hammadde tedariklerini güvence altına almak için zaman zaman ihtiyaçlarının üzerinde hammadde ve ara malı alımı yaparak gelecek dönemlerde oluşabilecek risklere karşı koruma sağlamak isterler. Bu sayede kısmen de olsa fiyat istikrarını ve kesintisiz üretimi sağlamış olurlar.”

Enerji, hammadde ve işçilik maliyetlerinde artış nedeniyle şirketlerin işletme sermayesi ihtiyacı artıyor. Ancak özellikle Temmuz başından bu yana finansmana erişim ise zorlaştı. Kısacası herkes kredi peşinde, herkes borçlanıp hammadde ve ara malı stoğu yapmak peşinde. Yani can derdinde. Böyle bir ortamda biz hala “stokçuluk”u tartışıyoruz. Oysa tartışmamız gereken enflasyonu düşürecek ve belirsizliği azaltacak politikaların hızla devreye sokulmasıdır. Sorunun muhatabı artan fiyatlar karşısında hammadde stoklamaya çalışan sanayici değil, para ve kur politikalarını yapan ve makroekonomik modeli hazırlayan ve uygulayan ekonomi yönetimidir.

KPSS sınavı iptal edilir mi

KPSS sınavında bazı soruların Yediiklim Yayıncılık'ın deneme sınavındakilerle aynı olduğu iddiaları üzerine Ankara'da müthiş bir trafik yaşandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Rusya-Ukrayna Savaşı, tahıl koridorunun açılması gibi uluslararası krizlerde sergilediği dinamik süreç yönetimine tanık olmuştuk. Erdoğan, KPSS sınavıyla ilgili iddialar üzerinde de benzer bir kriz yönetimi uyguladı. "Tek bir evladımızın mağdur edilmesine asla müsaade etmeyiz" dedi. Milyonlarca gencimizi ilgilendiren bu soruna Cumhurbaşkanı'nın el atması çok yerinde oldu. Çünkü geçmişte FETÖ'cülerin soru çalması nedeniyle toplumda zaten bir hassasiyet oluşmuştu. KPSS sınavındaki bazı soruların Yediiklim Yayınevi'nin deneme sınavlarında çıkan sorularla aynı olduğunun ortaya çıkması üzerine bir gerilim oluştu. İnsanlarda sorular çalındı mı kaygısı doğdu. ÖSYM'nin kimseyi tatmin etmeyen açıklaması ise bu işe tüy dikti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tam o aşamada, DDK'ye inceleme talimatı vermesi, ardından gece yarısı ÖSYM Başkanı Halis Aygün'ün görevden alınması insanların yüreğine su serpti.

BİR PROBLEM VAR

Devlet Denetleme Kurulu Başkanı Yunus Arıncı'nın da belirttiği gibi, "Bir problem olduğu gözüküyor". Ancak bu problemin boyutunun ne olduğunu DDK müfettişlerinin yapacağı inceleme ortaya çıkaracak. Müfettişlerin tespitlerine göre ya sorular iptal edilecek ya da sınav tekrar edilecek.

DDK Başkanı Yunus Arıncı ile konuştum. Çok hızlı hareket ettiklerini, DDK müfettişlerinden oluşan heyetin dün sabah itibarıyla ÖSYM'de incelemelere başladığını söyledi. Yunus Arıncı çok tecrübeli bir yönetici. Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı döneminde de çok titiz soruşturmalar yürütmüştü. "Kamuoyunun beklentisinin farkındayız. O nedenle çok hızlı hareket ediyoruz. Tabii çok hassas bir konu. O nedenle soruşturmamızı hızlı bir şekilde tamamlayıp gerçek neyse ortaya çıkaracağız" diye konuştu.

MÜFETTİŞLER ÖSYM'DE

DDK heyeti dün çalışmalara başladı. Soruşturmanın seyrine göre ihtiyaç duyulursa müfettişlerin sayısı artırılacak. Yeterli bulunursa heyet çalışmasını tamamlayıp en

kısa sürede raporunu sunacak.

Peki DDK müfettişleri ÖSYM'de neyi araştırıyorlar?

1- Kaç soruda benzerlik var?

2- İddia edildiği gibi bazı sorularda benzerlik mi var yoksa dışarıya bir sızma mı olmuş? Ya da soruların çalınması gibi bir durum mu söz konusu?

SINAV İPTAL OLACAK MI

Müfettişleri incelemelerini tamamlamadan bir şey söylemek mümkün değil. Ama müfettişlerin tespitlerine göre KPSS sınavıyla ilgili bir karar verilecek. Peki ne karar verilebilir?

1- Bulgulara göre birkaç soruda benzerlik tespit edilirse soruların iptali yoluna gidilecek. Bu durumda KPSS sınavı tekrar edilmeyecek.

2- Soruların çalınması ya da dışarıya sızması söz konusuysa KPSS sınava iptal edilir. Yeni bir tarihte ve yeni sorularla KPSS sınavı tekrarlanır.

Tüm bu soruların cevabı DDK müfettişlerinin yapacağı inceleme sonucunda ortaya çıkacak.

SAVCILIĞA SUÇ DUYURUSU

Müfettişlerin ÖSYM ve iddiaların odağında yer alan Yediiklim Yayınları'nın merkezindeki incelemeleri sürerken Devlet Denetleme Kurulu tarafından Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunuldu. Bu adım iddiaların ciddi olduğu yönünde yorumlandı. KPSS sınavıyla ilgili iddialar artık iki koldan soruşturulacak.

'6'LI MASA DA BİLSİN Kİ ADAYIMIZ BAY KEMAL'

CHP Grup Başkanvekili Engin Altay'ın, "Gönüllerdeki aday falan değil, düz söylüyorum adayımız Bay Kemal" çıkışı cumhurbaşkanı adaylığı konusundaki önemli kilometre taşlarından birini oluşturuyor.

Engin Altay böylece CHP içindeki adaylık tartışmalarına da son vermiş oldu.

Ekrem İmamoğlu mu olacak, Mansur Yavaş mı seçilecek tartışmalarının artık son bulması gerekiyor. Engin Altay tecrübeli bir politikacı. Siyasi nezaket gereği, "Ben 6'lı masa adayını 6'lı masa adına konuşursam hadsizlik yapmış olurum" dedi. Ama bu cümlelerin devamında bir ama var. "Ama CHP'nin ve CHP'lilerin adayı Bay Kemal" cümlesi 6'lı masaya CHP'den başka bir ismin önerilmeyeceğini gösteriyor. Biz CHP olarak masaya genel başkanımızı önereceğiz anlamına geliyor.

Eğer bir yere partinin lideri aday gösteriliyorsa o partiden başka bir aday çıkmaz. Çıkmaması gerekir.

DEMİREL ÖRNEĞİ

Demirel cumhurbaşkanı olmak istiyordu. Ancak DYP içinde bir grup, “Demirel başbakan olarak kalsın” diye bir kampanya yürütüyordu. Demirel bundan rahatsız olmuştu. DYP Grubu’nda, “14 Mayıs 1950’de DP seçimleri kazanmıştı. Celal Bayar kürsüye çıktı ve seçimleri kazandık ama milli iradenin gereğini yerine getirmek ve rüştümüzü ispat etmek için bu hareketin bir sembolü olarak bu partinin liderinin Çankaya’ya çıkması, cumhurbaşkanı olması gerekiyor” şeklinde bir konuşma yaptı. Mesaj anlaşıldı. DYP’deki itirazlar kesildi. CHP’de de eğer Kılıçdaroğlu adaysa başka bir adayın çıkmaması gerekiyor. Sanıyorum iş oraya gidiyor. CHP’den 6’lı masaya Kılıçdaroğlu’nun ismi gidecek.

CHP’NİN ADAYI BAY KEMAL

Çünkü konuştuğum CHP yetkilileri “Doğal olan genel başkanın aday olduğu yerde CHP’den başka bir adayın çıkmaması” diyorlar. CHP içindeki bütün bileşenlerin Kılıçdaroğlu’nun adaylığını kabul ettiğini söylüyorlar. Bu nokta önemli. Çünkü CHP içinde İmamoğlu’nun adaylığını destekleyen ciddi bir grup vardı. Belli ki Kılıçdaroğlu’nun kararlılığı ve İmamoğlu’nun yaptığı hatalar nedeniyle onlar da geri adım atmış.

6’LI MASAYA MESAJ

Kılıçdaroğlu, CHP içindeki adaylık yarışını noktalamış gözüküyor. 6’lı masaya Kılıçdaroğlu’nun isminin gideceği netleşti. Peki 6’lı masanın tavrı ne olacak?

Önce CHP kurmaylarının 6’lı masaya yönelik mesajlarını aktarmak istiyorum. “Her partinin aday olabilir ama 6’lı masanın büyük partisi bizim. Cumhurbaşkanı adayının da bizden çıkması doğaldır” diyorlar. Tabii bu CHP’nin yaklaşımı.

6’LI MASADAKİ HAVA

6’lı masanın da Kılıçdaroğlu konusunda ne düşündüğünü ölçmeye çalıştım. İYİ Parti cephesinde, “Eğer anketler Kılıçdaroğlu ile kazanılacakını ortaya koyuyorsa sorun yok. Kılıçdaroğlu aday olur. Ama Kılıçdaroğlu ile kazanılamıyorsa o zaman seçilecek aday formülü gündeme gelir” diyorlar. Peki bu seçilecek aday Akşener olur mu? O konuya bu aşamada girmeyi pek tercih etmediler. Ben de zorlamadım.

Ama CHP’den bu anekdotu da aktarmak isterim. “6’lı masa da bilsin ki adayımız Bay Kemal” diyorlar.

ABDULLAH GÜL OLUR MU

04.08.2022

Eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Karar gazetesine verdiği röportaj 6'lı masada nasıl algılandı? Önce CHP kanadını yokladım. "CHP'liler dışarıdan bir ismin adaylığını kabul etmez. CHP'de çok değerler var. Abdullah Gül düşünülmez. Zaten bizim adayımız Genel Başkanımız" diye görüş bildirdiler. İYİ Partililer zaten Abdullah Gül ismine karşı. 2018 seçimlerinde Abdullah Gül'ün önünü kesen Meral Akşener'di.

İlginç olanı Abdullah Gül'ün kurduğu DEVA Partisi'nden de destek gelmedi. DEVA'nın gönlünde Gül'ün değil Ali Babacan'ın adaylığı yatıyor.

Abdullah Gül, cumhurbaşkanı adaylığına yönelik bir çıkış yaptı ama bir karşılık bulamadı. Ciddiye alınmadı. Cumhurbaşkanı adaylığı için gönderdiği CV değerlendirmeye bile alınmadı.

Esfender KORKMAZ

Faiz ve kur karmaşasının gideceği tek yer enflasyondur

4 Ağustos 2022 Perşembe

Temmuz ayında İstanbul Ticaret Odası'nın hazırladığı geçinme endeksi yüzde 99,11 iken TÜİK'in açıkladığı TÜFE oranı yüzde 79,60 oldu.

Merkez Bankası, 2003 temel yılı ve TÜFE bazlı reel kur endeksine göre; TL 2012 yılına kadar döviz sepetine göre daha değerli idi. Zira; 2012 yılına kadar cari açıktan daha fazla portföy yatırımları ve doğrudan yatırımlar yoluyla döviz girişi vardı. Döviz arzının yüksek olması, TL'nin değerli para olmasına neden oluyordu.

TL değerinin yüksek olması ithal girdi fiyatlarının, yerli üretimden daha düşük olmasına neden oluyordu. Bu nedenle yurt içinde pamuk, iplik, deri gibi ara malı ve ham madde fabrikaları ithal girdi ile rekabet edemedi ve çoğu kapandı. Ara malı ve ham madde ithalatı arttı.

TL'nin değerli olması, enflasyonu bastırdı ve fakat üretimin dışa bağımlılık oranını artırdı. Ayrıca ihracatta rekabet gücümüzü düşürdü. Cari açık artıyor ve fakat sıcak para girişi daha fazla artıyordu. TL yine aşırı değerli kalıyordu.

Biz o yıllarda kur dengesi derken, hükümet sıcak para serabı içindeydi. Yüksek reel faiz ve düşük kur nedeni ile Japon kadınlar ülkelerinden düşük faizle kredi alıyor ve Türkiye'de Carry Trade yapıyordu.

Serbest kur sisteminde merkez bankaları, kur dengesini sağlamak için döviz alır ve satar. Merkez Bankası'nın TL'nin değerli para haline gelmesine karşı, döviz satın alarak kur dengesini koruması gerekirken, yeterli alım yapmıyordu; Çünkü MB de hükümet gibi suni refah tuzağına düşmüştü . Yetmedi Hükümet de planlamayı kaldırdı. Ekonomide kırılganlık arttı.

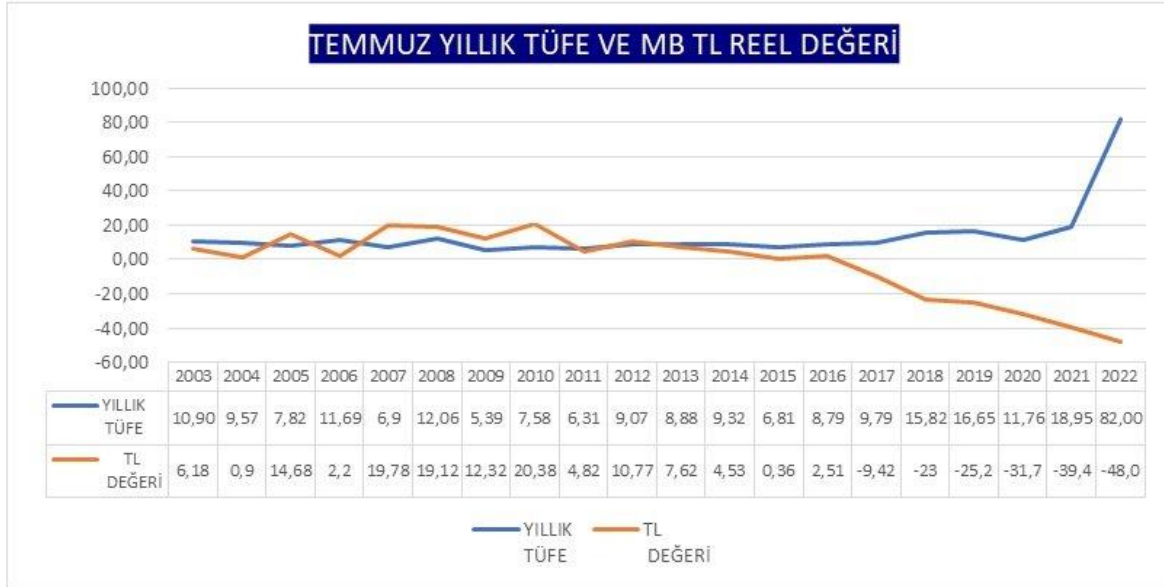
TL'nin değerli olduğu yıllar enflasyon daha düşüktü. Söz gelimi Temmuz ayı itibariyle;

*2005 yılında MB reel kur endeksine göre TL yüzde 14,68 daha değerli idi ve yıllık TÜFE ise düşük yüzde 7,82 idi.

*2007 yılında TL yüzde 19,78 daha değerli, yıllık TÜFE 6,9 idi.

*2010 yılında TL yüzde 20,38 oranında daha değerli yıllık TÜFE 7,58 idi.

O zamanki hükümet ve Merkez Bankası; TL'nin aşırı değer kazanmasının, enflasyonu baskılayacağını ama öte yandan cari açığı artıracığını ve ayrıca üretimin dışa bağımlı olmasına neden olacağını ya hesap edemedi veya dediğim gibi yaratılan suni refahı bozmak istemedi.

Merkez Bankası 2008 yılında yüzde 16,75 olan MB faiz oranlarını sürekli düşürdü ve faiz 2013 yılında yüzde 5 oldu. 2013 yılı TÜFE oranı yüzde 8,9 idi. Reel faiz oranı eksi 3,6 oldu.

Aslında 2008-2009 kriz sonrası, ABD ve Avrupa faizleri düşürdü. Ama sıcak paraya ve yabancı sermaye girişine bağımlı bir Türkiye'nin eksi reel faize geçmesi yanlış oldu. Faizleri düşürecek ve fakat enflasyon seviyesinde veya birkaç puan üstünde tutacaktı. Faiz yanlışı üstüne başkanlık sistemi sorunları da binince kur şokları yaşadık.

Temmuz ayında TL döviz sepeti karşısında yüzde 48 oranında daha düşük değerdedir ve yıllık TÜFE oranı yüzde yüzde 79,60'dir. MB gösterge faizine göre reel faiz oranı yüzde eksi 36,5'tir ve bu faizle istikrar sağlamak imkânı yoktur. Kur ve enflasyon artmaya devam edecektir.

AKP iktidarı ilk yıllarında zorunlu olarak IMF politikaları uyguladı. Ama sonrasında ne dün ne de bugün bilinen ve denenmiş iktisat politikalarına rağbet etmedi. Parti ilk yıllarında Nazım Ekren gibi işi bilen iktisatçıları da o zaman tasfiye etti.

Planlamayı kaldırdı... Günlük kararlarla yol aldı. Çünkü planlı, programlı politikalar hükümeti ve popülizmi bağlar, günübürlük politikalara ve kararlara yol vermez.

04 Ağustos 2022, Perşembe

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

ABD-Çin gerginliği Rusya'ya yarayacak

Dünya nefesini tuttu, ABD Temsilciler Meclisi Başkanı **Nancy Pelosi**'nin uçağının Tayvan'a inişini izledi. **Pelosi**, çok şükür kazasız belasız ülkeden ayrıldı. Şimdi Çin cevap vermeye hazırlanıyor. Çin Dışişleri Bakanlığı, **Pelosi**'nin gereksiz şov yaptığını söyledi. Bazı uzmanlara göre **Pelosi**'nin ziyareti bir "**sıcak savaş**"ın başlangıcı. Bu konuda farklı düşünenler de var.

Çin'in sabırla bekleyeceğini ve bu yüzyılın sonunda Amerika'dan daha güçlü olacağını söyleyenlerin sayısı da az değil. Şu an iki devleti karşılaştırdığınız zaman Çin'in "**3 tane uçak gemisi**" var, buna karşılık Amerika Birleşik Devletleri "**20 tane uçak gemisine**" sahip. Bunlardan 12 tanesinde nükleer silahlar yüklü. Yani Çin'in mevcut durumda Amerika'ya savaş açması akılcı görünmüyor. Ayrıca Çin'in "**1.2 trilyon dolarlık**" ihracatının ana dayanağı Amerika Birleşik Devletleri.

Ancak bu gerginlik galiba sonunda Rusya'ya yarayacak. Rusya-Ukrayna Savaşı'na adeta seyirci kalan Çin, şimdi Rusya'ya çok açık destek vermeye başlayacak. İki veya çok kutuplu dünyaya hızla gidiyoruz. Amerika tüm dünyaya hâkim olan psikolojik üstünlüğünü kaybetti. Bu saatten sonra hem onların hem de dünyanın işi zor.

KILIÇDAROĞLU'NU TERLETEN SORU

Kemal Kılıçdaroğlu'nun yurt gezileri olaylı geçiyor. Erzurum'daki mitingde bir vatandaş, "**PKK'nın uzantısı olan HDP'yi niye destekliyorsunuz?**" diye sordu. Kılıçdaroğlu, yurttaşa "Kim PKK'ya yandaşlık ediyorsa Allah belasını versin. Kim çadır mahkemelerini kurduysa, PKK'yı davet ettiyse, PKK ile miting yaptıysa Allah belasını versin" karşılığını verdi. Aynı **Kılıçdaroğlu**, "**YPG bize saldırmaz**" da demişti.

İlkokul çocuğunun bile bildiği PKK-HDP ilişkisi, belli ki Kılıçdaroğlu'nun gözünden kaçmış! Cumhurbaşkanı adayı olmak için 6'lı masanın hepsinin birden onayının alınması gerektiğini söyleyen Kılıçdaroğlu, masanın görünmeyen 7'nci, hatta 8'inci ayağının onayını almanın rahatlığıyla davranıyor. Bu görünmeyen ayakların kimler

olduğunu herkes biliyor. "**Millet İttifakı**" dedikleri şeyin ismi, siyasi ve sosyolojik ağırlıkları olmayan bazı tiplerin oturduğu "**Altılı Masa**"ya dönüştü. Artık kendileri bile kendilerine "**Millet İttifakı**" demiyorlar. Çünkü değil.

SABAH'IN ZİRVESİNDEN MESAJLAR

Sabah Gazetesi tarafından Konya'da düzenlenen "**Türkiye İhracat Seferberliği Zirvesi**"nde geleceğe ümitle bakmamıza neden olacak önemli mesajlar verildi. Özellikle Ticaret Bakanı **Mehmet Muş**'un sözleri çok anlamlıydı. "**Arz güvenliği, tahıl koridoru ve 250 milyar dolarlık ihracat**" hedefi konusunda Bakan **Muş**'un sözlerinin mutlaka altı çizilmeli.

Ben dikkatlerden kaçmaması için önemli bir meselenin daha altını çizmek istiyorum. Bayilerde sıfır araç bulunamaması ve otomobil galerilerindeki fahiş fiyatlar... Bakan **Muş** bu konuda oldukça kararlı. Bazı bayilerin galerilerle, araç kiralama firmalarıyla ve üçüncü şahıslarla işbirliği yapıp otomobil fiyatlarının anormal artışına neden olduğunu ifade ediyor. Kararlılıklarını da şu sözlerle vurguluyor: "**Yakaladığımız zaman 2 milyona kadar ceza yazıyoruz. 100 bin lira, 200 bin lira değil, 2 milyona kadar yazıyoruz. Belli standartlar koyabiliriz. Belli bir kilometre veya belli bir süre geçmeden satışını durdurabiliriz.**" Enflasyonla mücadelede araç fiyatları önemli bir kalem. Bakan **Muş** umarım başarılı olur.